

Canal Industrial de Berga

Cercs

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Diversos indrets del terme municipal

Coordenades:

Latitud: 42.1346
Longitud: 1.86653
UTM Est (X): 406326
UTM Nord (Y): 4665343

Classificació

Número de fitxa 08268 - 74
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL, número 1002-1, 13-04-2005.
Número inventari si. IPA 30707
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Ornamental
Titularitat Privada
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dj., 24/03/2016 - 01:00

Descripció

Es tracta d'un canal de 20,02 km, d'una amplada de 3 m, d'una fondària a cel obert d'1,5 m i amb foradades en un trenta-cinc per cent del seu recorregut. Porta un cabal de 2,349 m³/s. Inicialment tenia divuit salts o aprofitaments projectats, dels quals al final només se'n van construir tres. El canal salva un desnivell de 195,11 m i té una energia potencial de 5.202,90 cavalls. Tot i adaptar-se a les dificultats del relleu, el canal es va dissenyar intentant escapar dels problemes geològics, dels obstacles naturals i de les expropiacions forçoses. L'encert en el traçat ha quedat demostrat en el fet que més de cent anys després el canal encara està en servei.

El canal travessa el terme municipal de Cercs de nord a sud. Més de la meitat de les foradades que es van haver de construir es troben dins d'aquest municipi, inclosa la més llarga de totes que servia per salvar el creuament amb les instal·lacions de la mina Consolació. Inicialment aquesta foradada tenia 400 m de túnel i l'any 1943 es va acabar allargant fins els 800 m. Al marge de les foradades, dins del municipi de Cercs hi ha dos aqüeductes, un que salva el desnivell de la riera de Peguera i l'altre que salva el torrent de les Garrigues. El primer està format per set arcs de llum amb volta de mig punt; el segon només té un sol arc.

Cal tenir en compte que segons el projecte del promotor, Marcel·lí Buxadé, la finalitat del canal era proveir d'aigua com a font d'energia a la ciutat de Berga, de manera que el pas per Cercs només era una servitud. El municipi de Cercs no se'n beneficiava de cap de les maneres.

L'amplada del canal permetia circular amb una petita barca que s'utilitzava per a reparacions, fins i tot podia circular per l'interior de la majoria de les foradades. Actualment s'han reforçat amb formigó alguns punts que s'havien anat degradant, especialment després dels aiguats de 1982.

Observacions:

Travessa el municipi de nord a sud, des del pont vell de Guardiola de Berguedà fins la Colònia Rosal. Les coordenades corresponen al pas del canal pel sector del Planès, on actualment hi ha un pont penjat.

Història

A mitjan segle XIX Berga havia vist decaure la consolidació econòmica, amb base a la indústria cotonera i tèxtil que s'havia instal·lat a finals del segle XVIII. Per aquest motiu es pensà en fer arribar a Berga l'aigua del Llobregat i poder, així, revitalitzar econòmicament la ciutat. El 16 de gener de 1884, l'enginyer Marcel·lí Buxadé va presentar al Govern Civil de Barcelona un escrit sol·licitant una concessió d'aigües superficials dels rius Llobregat i Saldes. Aquesta sol·licitud va provocar, entre altres, una certa oposició entre alguns veïns dels pobles de Cercs i la Baells que temien que el riu quedés sec i el bestiar no hi pogués abeurar. Finalment, el 13 d'agost de 1885 i gràcies a una intervenció del diputat Manuel Farguella, Marcel·lí Buxadé va aconseguir la concessió per poder fer realitat el seu projecte. Les obres hagueren de començar precipitadament i sense tenir assegurat el finançament de tota l'obra el mes de desembre de 1885, d'acord amb el plec de condicions imposat pel governador civil de Barcelona, Antonio González Salesio. El finançament es buscà majoritàriament en les subscripcions populars, molt importants inicialment, però que no aconseguiren reunir el conjunt del capital. Finalment, la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Berga també varen concedir algunes subvencions. A causa de les dificultats per trobar finançament la seva construcció s'endarrerí més del que estava previst. Finalment, el 17 de setembre de 1899 s'inaugurà l'obra. Els anys 1939 i 1978 va caldre reparar l'aqüeducte dels Planès, situat a la sortida del túnel de la Comassa, dins del terme municipal de Cercs. En ambdós casos es va trencar el canal i l'any 1978 es va solucionar definitivament amb la construcció d'un aqüeducte penjat.

El juliol de 1958 es va construir el túnel anomenat de Sant Josep per protegir el canal de la caiguda de runa procedent de la mina del mateix nom, amb una llargada de 441 m.

En època recent, una part del tram del canal que travessa el municipi de Cercs ha estat cobert.

Bibliografia

- CAMPRUBÍ, J. (1994): "El Canal Industrial de Berga (1 i 2)", dins Fàbriques i Empreses, Manresa, Ajuntament de Manresa, 2 volums.
- FERRER, LL., PIÑERO, J. i SERRA, R. (1997): "El Canal Industrial de Berga", dins El Llobregat: nervi de Catalunya, Manresa i Berga, Angle, Centre d'Estudis del Bages i Àmbit de Recerques del Berguedà, p. 101-107.
- GROS, F. (1982): "Marcel·lí Buxadé i el Canal Industrial de Berga", a Revista del Centre d'Estudis Berguedans, número 1, p. 13-22.
- LATORRE, X. (1995): Història de l'Aigua a Catalunya, Barcelona i Premià de Mar, l'autor. (pàgines 186-200)
- MUNTANYÀ, J., NOGUERA, J., PUNTAS, J., SANTANDREU, J. i VILARDAGA, J. (1985): "El centenari de la concessió del Canal Industrial de Berga" (dossier), a L'Erol, número 13, p. 19-42.
- NOGUERA, J. (1989): Berga en temps del Canal Industrial (1885-1900), Berga, Àmbit de Recerques del Berguedà.

